

TÜRKİYE
İNSAN HAKLARI VE
EŞİTLİK KURUMU

**MALTEPE 3 NO.LU L TİPİ KAPALI CEZA
İNFAZ KURUMU ZİYARETİ
(Rapor No: 2018 / 13)**

(Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurulu'nun 2018/102 sayılı kararında oybirliği ile kabul edilmiştir.)

KASIM 2018

İÇİNDEKİLER

KISALTMALAR	2
I. GİRİŞ	3
a. Yasal Dayanak ve Görev Emri	3
b. Ziyaret Heyeti	3
c. Ziyaret Yöntemi	4
d. İlgili Uluslararası ve Ulusal Normlar	4
II. MALTEPE 3 NO.LU L TİPİ KAPALI CEZA İNFAZ KURUMU HAKKINDA GENEL BİLGİLER.....	4
III. TESPİT, GÖZLEM ve GÖRÜŞMELER	6
a. Kuruma Kabul Aşaması	6
b. İşkence, kötü muamele ve şikayet mekanizması	7
c. Personel ve Yönetim	7
d. Fiziksel Koşullar	9
e. Beslenme ve Sağlık Hizmetleri	10
f. Dış Dünya ile İletişim	12
g. Günlük Yaşam ve Faaliyetler	13
IV. DEĞERLENDİRME VE TAVSİYELER.....	16

KISALTMALAR

İÖD	: İşkenceyi Önleme Derneği
BİSİS	: Bireyselleştirilmiş İyileştirme Sistemi
BM	: Birleşmiş Milletler
CAT	: Birleşmiş Milletler (BM) İşkence ve Diğer Zalimane, Gayri İnsani veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Sözleşme
CPT	: Avrupa İşkenceyi Önleme Komitesi
OPCAT	: İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsani veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesi'ne Ek İhtiyari Protokol
TİHEK	: Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu
UÖM	: Ulusal Önleme Mekanizması

I. GİRİŞ

1. Bu rapor, Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu (TİHEK) tarafından Maltepe 3 No.lu L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu ziyareti neticesinde edinilen tespit, gözlem ve şikâyetlerin ulusal ve uluslararası normlar bağlamında değerlendirilmesini ihtiva etmektedir.

a. Yasal Dayanak ve Görev Emri

2. 28.01.2014 tarihli ve 28896 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan “İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsani veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesi’ne Ek İhtiyari Protokol (OPCAT)”; sözleşmeye taraf ülkelerin işkence ve kötü muamele ile mücadele amacıyla her türlü alıkonulma mekânlarını ziyaret etmeye yetkili bir Ulusal Önleme Mekanizması (UÖM) kurması gerekliliğini hüküm altına almaktadır. TİHEK; kuruluş kanunu olan 6701 sayılı Kanun’un 9 uncu maddesinin 1 inci fıkrasının (1) bendiyle OPCAT hükümleri çerçevesinde, UÖM olarak görev yapmaktadır. Bu çerçevede aynı maddenin (j) bendinde Kurumun özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin buldukları yerlere haberli veya habersiz düzenli ziyaretler gerçekleştirme görevini haiz olduğu ifade edilmektedir.

Bu görevin ifası kapsamında, Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurulunun ziyaretlerin hangi sıklıkla gerçekleştirileceğine ilişkin 2018-07 numaralı kararı ve 31.05.2018 tarihli TİHEK Başkanlık oluru üzerine, 01.06.2018 tarihinde Maltepe 3 No.lu L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna¹ haberli bir ziyaret düzenlemiştir.

b. Ziyaret Heyeti

3. TİHEK Başkanı Süleyman ARSLAN ile TİHEK Kurul Üyeleri Cemil KILIÇ, Dilek ERTÜRK, Halil KALABALIK, Harun MERTOĞLU, Mehmet ALTUNTAŞ, Mehmet Emin GENÇ eşliğinde ziyaret heyetinde, Hâkim/Koordinatör Abdulmuttalip ZARARSIZ, Koordinatör Ali İhsan GÜNEŞER, Koordinatör Mehmet BAYHAN, Hâkim Gülden DEMİREL KAYMAZ, İnsan Hakları ve Eşitlik Uzmanları Hamza AKYÜZ, Merve SİSLİ, Nesrin ÖZTÜRK ve Sümeyye Zehra GÜLEÇ KAYIŞ yer almıştır.

¹ Bundan sonra kısaca Kurum olarak ifade edilecektir.

c. Ziyaret Yöntemi

4. Ziyaret, TİHEK heyetinin Kurum 2. Müdürü ve ilgili diğer Kurum personeli ile gerçekleştirdiği ön görüşme ile başlamıştır. Bu ön görüşmede; heyet tarafından TİHEK'in ulusal önleme mekanizması görevi hakkında bilgi verilmiş ve Kuruma ilişkin genel bilgiler edinilmiştir. Sonrasında, ziyaret heyeti gruplara ayrılarak Kurumun ortak alanlarını incelemiş, atölyelerde ve koğuşlarda bulunan özgürlüğünden mahrum bırakılanlarla görüşmeler yapmıştır. Heyetin ilk gözlem ve tespitleri ile özgürlüğünden mahrum bırakılanların talep ve şikâyetlerini yönetimle paylaştığı son görüşmeyi müteakip ziyaret, Kurum yönetimi tarafından organize edilen ve bir kısım özgürlüğünden mahrum bırakılan ile Kurum personelinin de katıldığı iftar yemeği programı ile son bulmuştur.

d. İlgili Uluslararası ve Ulusal Normlar

5. Standartların belirlenmesinde, başta İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi, Birleşmiş Milletler (BM) İşkence ve Diğer Zalimane, Gayri İnsani veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Sözleşme (CAT) ve bu Sözleşmeye Ek İhtiyari Protokol (OPCAT), BM Medeni ve Siyasal Haklar Sözleşmesi, Avrupa İşkencenin ve İnsanlık dışı veya Onur Kırıcı Ceza veya Muamelenin Önlenmesi Sözleşmesi ve bu Sözleşme ile kurulan Avrupa İşkenceyi Önleme Komitesi (CPT) Standartları ve Genel Raporları, BM Mahpusların Islahı İçin Asgari Standart Kurallar (Nelson Mandela Kuralları), İşkenceyi Önleme Derneği (İÖD) kuruluşunun hazırladığı alıkonulma mekânlarının izlenmesine ilişkin kılavuz ilkeler, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi içtihatları ile başta Türkiye Cumhuriyeti Anayasası ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun olmak üzere infaz hukukuna ilişkin mevzuat esas alınmıştır.

II. MALTEPE 3 NO.LU L TİPİ KAPALI CEZA İNFAZ KURUMU HAKKINDA GENEL BİLGİLER

6. Tamamı yabancı uyruklu hükümlü/tutuklulara tahsis edilmiş olan Kurum, İstanbul ili Maltepe ilçesi Büyükbakkalköy mevkiinde Maltepe Ceza İnfaz Kurumları Kampüsü içerisinde bulunmakta olup 41600 metrekare alan üzerine kurulmuştur.

7. Kurumda 1 adet kütüphane, 1 adet toplantı salonu, 6 adet derslik, 1 adet kapalı spor salonu, 2 adet halı saha, 1 adet kantin, 8 adet Ses ve Görüntü Bilişim Sistemi (SEGBİS) salonu, 7 adet aile görüşme odası ve kendisine ve çevresine zarar verme eğiliminde olan özgürlüğünden mahrum bırakılanların sakinleşmesi için 2 adet yumuşak oda bulunmaktadır.
8. 1756 hükümlü/tutukluyu barındırabilme kapasitesine sahip olan Kurumda, 60 adet 28 kişilik, 1 adet 24 kişilik, 4 adet 3 kişilik ve 40 adet tek kişilik olmak üzere toplam 105 oda bulunmaktadır. Ziyaret tarihi itibarıyla Kurumda, çoğunluğu Suriye ve Afganistan uyruklu olmak üzere 110 farklı ülkeden 735'i hükümlü, 1777'si tutuklu toplam 2512 özgürlüğünden mahrum bırakılan bulunmaktadır.
9. Kurumda, yalnızca erkekler barındırılmakta olup Kurum idaresi tarafından halihazırda cinsel yöneliminin farklı olduğunu bildiren 5 özgürlüğünden mahrum bırakılan bulunduğu aktarılmıştır. Bununla birlikte, engelli özgürlüğünden mahrum bırakılan sayısı 19'dur.
10. Özgürlüğünden mahrum bırakılanlar ihtiyaçlarını kurumda bulunan iç kantinden karşılamaktadır. Kantinde bulunmayan ürünler ise Kurum idaresinin bilgisi ve izni dahilinde dış kantin yoluyla temin edilmektedir.
11. Kurumun çeşitli bölgelerinde toplam 187 adet yangın alarm dedektörü bulunduğu belirtilmiştir.
12. Kurum, içinde ve dışında olmak üzere toplam 342 kamera ile izlenmekte ve görüntüler kayıt altına alınmaktadır. Kameraların 301 tanesi Kurum içerisinde, 7 tanesi ziyaret kabul biriminde, 23 tanesi çevre ve ihatalarda ve 1 tanesi 360 derece hareket etme özelliğine sahip çatı bölgesinin tamamını gösteren hızlı kubbe tipi kamera olmakla birlikte 11 tanesi Kurum çatısında bulunmaktadır. Kurum idaresince, kameraların özgürlüğünden mahrum bırakılanların mahremiyetini koruyacak şekilde yerleştirildiği bildirilmiştir. Kamera kayıtları 3 ay süreli tutulmakta olup kayıt yapan cihazlar otomatik olarak en eski tarihli kaydı silip üzerine yeni kayıt yapmaya devam etmektedir. Olağanüstü durumlarda elektrik kesintisi, sigorta atması, cihazların arızalanması ve benzeri sebeplerle kayıtlarda kontrol dışı silinmelerin veya kayıt aksamalarının olabildiği belirtilmiştir.

III. TESPİT, GÖZLEM ve GÖRÜŞMELER

a. Kuruma Kabul Aşaması

13. Ziyaret heyeti tarafından Kuruma ilk kez gelen özgürlüğünden mahrum bırakılanların üst aramasının yapıldığı oda ve 2 bekleme odası incelenmiş, Kurum personeli ve yeni giriş yapmış bazı mahpuslarla görüşülmüştür.
14. Bekleme odalarından biri diğerine göre daha küçük olup bu odanın içerisinde 8 kişilik oturma alanı bulunmaktadır. Odanın aydınlık bir görünüme sahip olduğu görülmüştür. Diğer bekleme odasında ise daha fazla sayıda oturma alanı ve bir de tuvalet bulunmaktadır. Daha büyük olan bu bekleme salonunun pencerelerinin tavana yakın ve açık olduğu görülmüştür.
15. Kurum idaresi tarafından Kuruma ilk kabul edilen özgürlüğünden mahrum bırakılanların aramalarının ilgili mevzuata uygun olarak yapıldığı bildirilmiştir. Ziyaret heyetince ilgili Kurum personelinden aramanın nasıl yapıldığını şifahi anlatması talep edildiğinde öncelikle üst kısımdaki giysilerin, ardından alt kısımdaki giysilerin çıkartılarak önlükle aramanın yapıldığı ve aramaların yaklaşık 20 dk. sürdüğü aktarılmıştır. Kuruma yeni giriş yapmış olan özgürlüğünden mahrum bırakılanlarla yapılan görüşmelerde iki mahpus vücutlarının üst ve alt kısımlarında bulunan giysilerin çıkartılarak (iç çamaşırı ile bırakılıp) üzerlerinde önlükle arama yapıldığını belirtmiş ve idarenin vermiş olduğu diğer bilgileri doğrulamıştır.
16. Üst aramasının yapıldığı odada oturacak bir alan, bir çift plastik terlik ve kullanılmış bir önlük bulunduğu görülmüştür. Kurum personeli tarafından her özgürlüğünden mahrum bırakılana farklı önlük verildiği ancak aynı terliğin kullanıldığı ifade edilmiştir.
17. Kurum personeli, Kuruma ilk kabulde özgürlüğünden mahrum bırakılanların haklarını anlatan belge verildiğini ifade etmiştir. “Hükümlü ve Tutuklulara Verilen Nasihatler” başlıklı mahpusların hak ve yükümlülüklerini gösteren bu belgelerin Türkçe, Fransızca, İngilizce, Gürcüce, Rusça, Arapça ve Farsça dillerinde hazırlanmış bir örnekleri ziyaret heyetine de verilmiştir.

b. İşkence, kötü muamele ve şikayet mekanizması

18. Kurum idaresi tarafından son beş yıl içerisinde özgürlüğünden mahrum bırakılanlar tarafından işkence ve/veya kötü muameleyle uğradığı iddiasıyla Kuruma herhangi bir başvuruda bulunulmadığı bildirilmiştir. Ayrıca bu yönde bir başvuru yapıldığı takdirde bahse konu iddiaların incelemesi, ilgili kurumlara bildirim ve takip edilmesinin titizlikle gerçekleştirildiği aktarılmıştır.
19. Kendileri ile birebir görüşme yapılan özgürlüğünden mahrum bırakılanlar işkence ve kötü muameleyle ilişkin herhangi bir bildirimde bulunmamış; Kurum personelinin kendilerine iyi davrandıklarını, kendilerinin disiplin cezası verilmekle tehdit edilmediklerini ve verilen disiplin cezalarının hakkaniyetli olduğunu dile getirmişlerdir.
20. Kurumda barındırılmakta olan özgürlüğünden mahrum bırakılanların Kurum işleyişine dair şikayet ve talep dilekçelerinin incelenmesi ve cevaplandırılması sürecinin işleyişi idare tarafından şu şekilde belirtilmiştir:
- “Hükümlü/tutuklular şikayet ya da talep dilekçelerini her sabah sayımla birlikte vermektedirler. Alınan dilekçeler başmemurluk tarafından konularına göre ayrıldıktan sonra (revir, terzi, berber, infaz, e.para gibi) bloklardan sorumlu 2. Müdürler tarafından dilekçeler incelenip görüşülmesi gereken dilekçe sahipleri ile aynı gün içinde görüşülmekte, diğer talepler ise kurumumuz ilgili birimlerince yerine getirilmektedir.”*

c. Personel ve Yönetim

21. Kurumda görev yapmakta olan personele ilişkin sayısal veriler aşağıdaki tabloda yer almaktadır:

Tablo 1: Kurumda fiilen hizmet veren personel sayısı

Unvan	Sayı
1. Müdür	1
2. Müdür	3
İdare Memuru	2
Sayman	1
Psikolog	4
Sosyal Çalışmacı	1
Öğretmen	1
Kâtip	5
Doktor (Aile Hekimi)	1
Hemşire	1
Sağlık Memuru	2
Teknisyen	2
İnfaz ve Koruma Başmemuru	10
İnfaz ve Koruma Memuru	184
Bilgisayar İşletmeni	2
Memur	2
Hizmetli	1
TOPLAM	223

22. Kurumun personel yapısına ilişkin en önemli sorun kadrolu tercüman eksikliğidir. Kurum idaresince özgürlüğünden mahrum bırakılanlar ile Kurum personeli arasındaki iletişimin Türkçe bilen diğer mahpuslar aracılığıyla sağlandığı; mahpusların bir kısmının Türkçe dil kursuna katıldığı ifade edilmiştir. SEGBİS salonlarında yapılan görüşmelerde de mahkeme ile iletişimin mahkemece sağlanan tercüman aracılığıyla ya da Türkçe bilen mahpuslarca sağlandığı, bu konuda herhangi bir sıkıntı yaşanmadığı iddia edilmiştir. Nitekim ziyaret

esnasında heyet tarafından özgürlüğünden mahrum bırakılanlarla yapılan birebir görüşmelerde Türkçe bilen mahpuslardan yardım alınmıştır.

23. Kurum idaresince kapasitenin üzerinde özgürlüğünden mahrum bırakılan barındırıldığı için mahpusların kalacakları koşulların belirlenmesinde genel olarak suç türlerine göre bir sınıflandırma yapıldığı aktarılmıştır. Bununla birlikte, çalışmakta olan özgürlüğünden mahpus bırakılanların bir arada barındırıldığı bildirilmiş; gerek Kurum personeli gerekse özgürlüğünden mahrum bırakılanlarla yapılan birebir görüşmelerde koşulların genellikle “işçi koşulları/diğer koşullar” şeklinde nitelendiği görülmüştür. Koşullarda 18 ila 45 yaş üstünde olan özgürlüğünden mahrum bırakılanların birlikte kalabildiği görülmüştür.
24. Ziyaret tarihi itibarıyla İdare ve Gözlem Kurulu kararıyla 32 özgürlüğünden mahrum bırakılan tek kişilik odada kalmaktadır. Bu mahpuslardan 19’u suç grubu ya da diğer nedenlerle koşullarda barındırılmadığından, 5’i cinsel yönelimi farklı olduğundan, 3’ünün doktor raporu ile bulaşıcı hastalığı olduğu tespit edildiğinden, 4’ü hücre hapsi cezası ve 1’i ağırlaştırılmış müebbet hapsi cezası infaz ettirildiğinden tek kişilik odalarda barındırılmaktadır.
25. Kurum idaresi tarafından son bir yıl içerisinde 15’i kapalı, 193’ü açık ceza infaz kurumuna olmak üzere toplam 208 özgürlüğünden mahrum bırakılanın nakil talebinde bulunduğu; açık ceza infaz kurumlarına nakil talebinde bulunanlardan tamamının, kapalı ceza infaz kurumlarına nakil talebinde bulunan 15 kişiden nakil şartlarını taşıyan 1 tanesinin talebinin olumlu sonuçlandığı belirtilmiştir.

d. Fiziksel Koşullar

26. Özgürlüğünden mahrum bırakılanların barındırılmakta olduğu koşullar iki katlıdır. Açık avlu alanının da yer aldığı alt kat ortak yaşam alanı; yataklar ve eşya dolaplarının bulunduğu üst kat ise bireysel alan olarak tasarlanmıştır.
27. Koşulların ve Kurum koridorlarının yerleri seramik kaplı ve duvarları açık bir renge boyalıdır. Bu kısımların genel olarak yeterli gün ışığı aldığı ve aydınlık olduğu görülmüştür.
28. Özgürlüğünden mahrum bırakılanlar, koğuş avlu kapısının sabah 07:00 ile akşam 19:00 saatleri arasında açık tutulduğunu ifade etmiştir. Ayrıca havalandırma avlusunun üstünün tamamen açık olduğu görülmüştür.

29. Kurumda kapasitenin üzerinde özgürlüğünden mahrum bırakılan barındırılması nedeniyle bu soruna yatakların bir kısmının yer yatağı şeklinde ortak alana koyulması suretiyle çözüm bulunmaya çalışıldığı gözlemlenmiştir. Yine koşullarda kalan mahpus sayısının fazla olması nedeniyle koşulların havasız olduğu hissedilmiştir.
30. Kurum idaresi tarafından C-09 numaralı koğuşun özgürlüğünden mahrum bırakılan engelliler için özel tasarlanmış olduğu belirtilmiştir. Ancak bu koğuştaki tuvalet ve banyonun engelli mahpusların kullanımına uygun olarak yapıldığı belirtilmiş olsa da tuvaletlerde klozetlerde tutunma çubuklarının olmadığı gözlemlenmiştir. Bununla birlikte, tekerlekli sandalye kullanan bir özgürlüğünden mahrum bırakılanın bir başka koğuşta kalmakta olduğu görülmüştür.
31. Kurumun ısınma ihtiyacı Maltepe Ceza İnfaz Kurumları Yerleşkesinde bulunan ısı merkezi tarafından sağlanmaktadır.
32. Özgürlüğünden mahrum bırakılanlara her gün 50 litre sıcak su, 150 litre soğuk su olmak üzere kişi başı 200 litre su verilmektedir.
33. Temizlik malzemeleri Kurum kantininden satın alınmak suretiyle karşılanabildiği gibi, Kurum idaresi tarafından maddi durumu iyi olmayan özgürlüğünden mahrum bırakılanlara diş fırçası, diş macunu, jilet, iç çamaşırı gibi kişisel temizlik malzemelerinin verildiği ifade edilmiştir.
34. Koğuşlara ek olarak heyet tarafından aile görüşme odaları da gezilmiştir. Aile görüşme odalarının ayrı bir bölümünde banyo ve tuvalet yer almakta; oda kısımlarında ise çift kişilik yatak, perde, bir masa, iki sandalye, bir televizyon, mini boy buzdolabı, bir su ısıtıcısı ve bir saç kurutma makinesi bulunmaktadır. Odalar ile tuvalet ve banyoların kirli ve tozlu olduğu, yatak pedlerinin temiz olmadığı ve bir önceki kullanımdan sonra çöplerin halen dökülmemiş olduğu görülmüştür.

e. Beslenme ve Sağlık Hizmetleri

Beslenme

35. Yemek ihtiyacı, Maltepe Ceza İnfaz Kurumu Yerleşkesinde bulunan Maltepe Açık Ceza İnfaz Kurumu yemekhanesinden karşılanmaktadır. Kurum idaresi tarafından kalori hesabına göre kahvaltı, öğle yemeği ve akşam yemeği olmak üzere günde 3 öğün yemek

verildiği; yapılan muayenesi sonucunda doktor tarafından diyet yemek yemesi gerektiği yönünde rapor verilen mahpusların yemeklerinin belirlenen diyet programı çerçevesinde verildiği ve personel ile özgürlüğünden mahrum bırakılanların aynı yemeği yediği bildirilmiştir. Ramazan ayı olması dolayısıyla oruç tutanlara sahur için ayrıca yiyecek verildiği de belirtilmiştir.

36. Maltepe Açık Ceza İnfaz Kurumu'ndan yemeklerin menülere (diyet ve normal yemek menüleri) göre dağıtımı yapılarak kapalı kaplarda Kuruma getirildiği belirtilmiştir. Kurum içinde ise yemekler personel nezaretinde mutfak bölümünde çalışan özgürlüğünden mahrum bırakılanlarca koğuşların kaplarına konularak dağıtılmaktadır.
37. Görüşmeler sırasında özgürlüğünden mahrum bırakılanların büyük bir kısmı yemek miktarının azlığından yakınmıştır. Bu kapsamda, koğuşlarda barındırılan kişi sayısının artmasına karşın verilen yemek miktarının aynı kaldığı; bu sorunu aşmak için maddi durumu iyi olan bazı mahpusların kantinden yemek yediği iddia edilmiştir.

Sağlık Hizmetleri

38. Kurumda sürekli görev yapan bir aile hekimi bulunmaktadır. Kurum personeli, sağlık dilekçelerinin önem sırasına göre sıraya dizildiğini aktarmıştır. Bulaşıcı hastalıkların önlenmesi kapsamında ise yılda bir kez tüberküloz taraması yapıldığı, bu taramanın gerek duyulması halinde ara tarama olarak tekrarlandığı ve beyana bağlı olarak bulaşıcı kan hastalığı taraması yapıldığı belirtilmiştir.
39. Özgürlüğünden mahrum bırakılanların birçoğu kalabalıklaşma nedeniyle sağlığa erişim hakkında sıkıntılar yaşadığını iddia etmiştir. Bu çerçevede, son dönemlerde revire çıkmanın zorlaştığı, acil bir durum olmadıkça özgürlüğünden mahrum bırakılanların doktoru göremedikleri ve doktorun ilgisiz olduğu sıkça dile getirilmiştir. Ayrıca mantarı olan mahpuslar olduğu, ancak birçok dilekçe vermelerine karşın hala bu mahpusların tedavisinin sağlanmadığı iddia edilmiştir.
40. Kurum idaresi tarafından Kurumda barındırılan engelli özgürlüğünden mahrum bırakılanlara gerek taleplerince gerekse de resen ceza tehiri işlemleri başlatıldığı; ceza tehiri gerçekleşmeyen engelli mahpuslarla ilgili, İstanbul ilinde bulunan engelli mahpuslara özel tahsis edilmiş Metris Rehabilitasyon Ceza İnfaz Kurumuna nakillerinin talep edildiği bildirilmiştir. Engelli mahpusların cezalarının geri bırakılması yönünden sağlık durumu

değerlendirmelerine ilişkin işlemlerin düzenli bir şekilde yürütüldüğü ceza tehir işlem kayıtları ile teyit edilmiştir.

41. Kurumun psiko-sosyal servisinde 4 psikolog, 1 sosyal hizmet uzmanı ve 3 infaz ve koruma memuru görev yapmaktadır. Kurum idaresince serviste görev yapan uzmanların tutuklu ve hükümlülerle birebir görüşme yaparak çevre ve yaşam şartlarına uyum sağlama ve yeniden sosyal hayata kazandırma amaçlı çalışmalar yaptığı; belirli aralıklarla, konusunda uzman kişilerin de katılımıyla konferans ve seminerler düzenlendiği bildirilmiştir. Kurum psikoloğu ile de görüşülerek konuyla ilgili kendisinden bilgi alınmıştır. Kurum psikoloğu, Bireyselleştirilmiş İyileşme Sistemi (BİSİS) kapsamında Kuruma yeni gelen özgürlüğünden mahrum bırakılanlarla görüşme yapıldığını, bu doğrultuda kişisel ihtiyaçların belirlendiğini ve kademeli olarak buna yönelik çalışmalar yapıldığını; mahpusun genel durumuna göre problem yaşama riski bulunduğu tespit edilmişse bu konuda gerekli güvenlik önlemlerinin alınması amacıyla Kurum personelinin ve mahpusun koğu arkadaşlarının bilgilendirildiğini ifade etmiştir. BİSİS kapsamında yürütülecek çalışmalar mahpusun isteğine bağlı olarak gerçekleştirilmektedir. Türkçe bilmeyen mahpuslarla iletişimin ise yine Türkçe bilen diğer mahpuslarca sağlanmaktadır.

f. Dış Dünya ile İletişim

42. Kurum idaresi tarafından Kurum'da barındırılmakta olan özgürlüğünden mahrum bırakılanların yabancı olması sebebiyle ziyaretçilerin savcılık kanalıyla ziyaret izni aldıktan sonra ziyaretlere gelebildiği² belirtilerek açık görüşlerin mevzuata uygun olarak yaptırıldığı bildirilmiştir.
43. Ziyaret esnasında açık görüşün yapıldığı bilgisi edinilmiş ve görüş için gelen ziyaretçilerden uygun olanlarla da heyetimizce görüşülmüştür. Ziyaretçiler elle arama yapıldıktan sonra retina taramasından geçtiklerini, ziyaretlerle ilgili genel olarak herhangi bir sıkıntı yaşamadıklarını belirtmiştir.
44. Özgürlüğünden mahrum bırakılanlara eşleri ile bir araya gelme imkanı sağlayan eş görüşme hakkı da tanınmaktadır.

² Bkz. Hükümlü ve Tutukluların Ziyaret Edilmeleri Hakkında Yönetmelik, m. 27.

45. Özgürlüğünden mahrum bırakılanlar telefon görüşmelerini Kurum kantininden satın aldıkları “Türk Telekom” kartlarıyla yapabilmektedir. Yabancı uyruklu olmaları nedeniyle ailelerinin görüşlere gelemediğini belirterek 10 dakikalık telefon görüşmesinin yetersiz kaldığından yakınlarının oldukça fazla olduğu gözlemlenmiştir.
46. Telefon görüşmeleri ile ilgili olarak bir özgürlüğünden mahrum bırakılan, Kuruma alındıktan sonra telefon görüşme formlarının ilk iki-üç ay içerisinde idareye teslim edilmesi gerektiğini, bu süre geçtikten sonra formun bir daha doldurulmadığını ancak kişilerin bazen bu bilgileri bilmediğinden bazense dil sorunu nedeniyle durumu kavrayamadıklarından formu dolduramadığını belirterek bu prosedüre ilişkin kolaylık sağlanmasını talep etmiştir. Söz konusu iddialara ilişkin Kurum idaresi, telefon görüşme formlarının teslimi için herhangi bir süre sınırlaması olmadığını ve Türkçe hazırlanan bu formların farklı dillerde hazırlanmasına ilişkin çalışmaların devam ettiğini bildirmiştir.

g. Günlük Yaşam ve Faaliyetler

İş Atölyeleri

47. Kurumun özel sektör işletmeleri ile yaptığı anlaşma neticesinde işlettiği 2 tekstil atölyesi (diş hekimlerinin kullandığı önlük ve iş güvenliği elbiselerinin dikimi) ve bir ip montajlama/paketleme atölyesi bulunmaktadır. Kurum idaresinden tarafından söz konusu atölyelerde toplam 250 özgürlüğünden mahrum bırakılanın çalıştığı bilgisi edinilmiştir. Ziyaret heyetince iş atölyelerinin olduğu bölümler de gezilmiş ve bu atölyelerde çalışmakta olan mahpuslar ile görüşülmüştür.
48. Kurum personelinden edinilen bilgilere göre atölyelerde çalışabilmek için bazı şart ve kısıtlar aranmaktadır. Öncelikle atölyelerde çalışma özgürlüğünden mahrum bırakılanın isteğine bağlı olup zorunlu değildir. Çalışmak isteyen mahpusun iyi halli olması gerektiği, ayrıca ekonomik durumu iyi olmayanlara öncelik verildiği ifade edilmiştir. Ayrıca çalışmaya başlamadan önce mahpusların iş sağlığı ve güvenliği eğitimi aldığı ve şimdiye kadar herhangi bir iş kazasının yaşanmadığı belirtilmiş, bu hususlar mahpuslarca da dile getirilmiştir.
49. Kurum idaresince iş kollarında atölye şeflerinin görevlendirildiği; çalışan özgürlüğünden mahrum bırakılanların kaza sigortalarının iş yurtları tarafından yapıldığı; atölyelerin kapalı

devre kamera sistemi ile 24 saat izlendiği ve atölyelerde bulunan kesici ve delici aletlerin öğlen ve akşam sayımlarının yapıldığı bildirilmiştir.

50. Atölye alanlarının genel olarak geniş ve aydınlık olduğu ancak havalandırma sisteminin yetersiz olduğu gözlemlenmiştir. Çalışmakta olan özgürlüğünden mahrum bırakılanların toz maskesi kullanmadıkları görülmüştür.
51. Mesai saatleri 08:30-16:30 arasındadır. Çalışan mahpuslar, sabah 10:00'da ve 15:00'de 15'er dakikalık çay molası kullanmaktadır. 12:30'da başlayan öğle arası ise 45 dakikadır. Özgürlüğünden mahrum bırakılanlar aylık belirli bir ücret karşılığında çalışmakla birlikte yılda bir defa da kar payı almaktadır. Çalışanlara yönelik iş kazası ve meslek hastalığı primini içeren kısa vadeli sigorta primleri yatırılmaktadır. Mutfak çalışanları mümkün olması durumunda daha fazla çalışmak suretiyle daha fazla kazanmak istediklerini dile getirmekle birlikte atölyede çalışan özgürlüğünden mahrum bırakılanlar kazançlarından memnun olduklarını, hatta ailelerine de bir miktar gönderebildiklerini ifade etmişlerdir.

Kütüphane ve Konferans Salonu

52. Kurumun kütüphanesinde 46 farklı dilde 5431 kitap bulunmaktadır. Ayrıca farklı dillerde dini kitaplar da bulunmaktadır. Her mahpus kitap fişi ile 3 adet kitap talep edebilmekte, buna ek olarak odalarında dini kitapları bulundurma hakkına sahiptir.
53. Özgürlüğünden mahrum bırakılanlar kitap temininde herhangi bir sorun yaşamadıklarını dile getirmiştir. Bununla birlikte, Urduca dilini konuşan 15'ten fazla kişi olduğunu ancak bu dilde kitap bulunmadığını ifade edilmiş, ayrıca Türkçe-Bangladeş veya İngilizce-Türkçe sözlük talep edilmiştir.
54. Kütüphane alanının içerisinde kütüphaneden geçilerek ulaşılan bir adet konferans/seminer salonu bulunmaktadır. Bu oda sandalye sistemi ile düzenlenmiş olup ihtiyaç olması durumunda daha fazla sayıda sandalye konularak kapasitesinin arttırılabildiği ifade edilmiştir. Kurum personeli tarafından son bir ay içerisinde Ramazan ayına özel 2 etkinlik yapıldığı belirtilmiştir. Kurum öğretmeni, konferansta verilen etkinliklerin genel olarak Türkçe dilinde olduğunu; seminer verecek eğitimcinin Arapça bilmesi durumunda seminerlerin bu dilde de verilebileceği ancak bu durumun çok nadir olduğunu aktarmıştır.

Kurslar

55. Kurumda özgürlüğünden mahrum bırakılanlar için Kur'an, resim, bilgisayar, elektrik/tesisat ve Türkçe dil kursları 9:00-15:30 saatleri arasında verilmektedir. Kur'an ve resim kursu haftada 4 gün, bilgisayar kursu ise 3 gündür. Kur'an kursu mahpusların seviyelerine göre belirlenen gruplar halinde düzenlenmektedir. Resim kursunun verildiği alanda yeterli ve çeşitli miktarda malzemelerin bulunduğu gözlemlenmiş, yaklaşık 10 gün önce mahpuslar tarafından yapılan 10 adet tablonun Maltepe Halk Eğitim Merkezi'ndeki sergiye gönderildiği ifade edilmiştir.
56. Kurum öğretmeni, farklı kurs taleplerinin olduğunu ancak dil problemi yaşandığından daha fazla sayıda mahpusun kurslardan yararlanamadığını belirtmiştir. Ayrıca kursların, Halk Eğitim Merkezinden gelen öğretmenler tarafından verildiğini ve öğretmenlerin ceza infaz kurumunun şehre uzak ve yol masraflarının fazla olması nedeniyle kurs vermeyi istemediklerini ifade etmiştir.
57. Kurum öğretmeni, kursların yanı sıra Adalet Bakanlığı tarafından her ay çıkarılan Değer Dergisi hakkında özgürlüğünden mahrum bırakılanlar arasında bilgi yarışması düzenlendiğini; yarışma neticesinde kazananlara çeşitli ödüller (para ödülü, telefon görüşme ödülü, aile görüşme ödülü vb.) verildiğini ifade etmiştir. Ancak derginin yalnızca Türkçe dilinde çıkarılması nedeniyle yarışmaların Türkçe bilen mahpuslar arasında yapılabildiğini belirtmiştir.

Boş zaman ve Spor Aktiviteleri

58. Özgürlüğünden mahrum bırakılanların koğuş içinde televizyon izleme imkanı bulunmaktadır. Dil konusuyla bağlantılı olarak özgürlüğünden mahrum bırakılanlarca dile getirilen bir başka husus da televizyon kanallarına ilişkindir. Televizyon kanallarıyla ilgili olarak bazı dillerde (örneğin Rusça) 3-4 farklı kanal bulunduğu belirtilmiş fakat bazı dillerde ise (örneğin İspanyolca) kanal olmamasından yakınılmıştır. Konuyla ilgili olarak Kurum idaresi; kimi dillerin yayınının ücretli olması nedeniyle bu kanalların verilemediğini; bunlar dışında mahpuslara 14 ulusal, 28 yabancı ve 1 DVD kanalı sunulduğunu ifade etmiştir. DVD film gösterimi her gün saat 20:30'da izletilmektedir.
59. Kurum personeli tarafından özgürlüğünden mahrum bırakılanların spor yapma imkanlarının bulunduğu da belirtilmiştir. Ziyaret heyetince Kurumda bulunan iki adet hali saha alanı da gezilmiştir. Ziyaret esnasında mahpusların bir kısmının futbol maçı yaparken görülmüştür.

Halı saha sorumlusu personel günde 8 adet koğuşun halı sahayı kullandığını, günlük 1 saat kullanım süreleri olduğunu ifade etmiştir.

IV. DEĞERLENDİRME VE TAVSİYELER

Kurum İdaresine Yönelik Değerlendirme ve Tavsiyeler

60. TİHEK'in ulusal önleme mekanizması kapsamında yürüttüğü faaliyetlerinin temeli ziyaret edilen kurumlarla pozitif yönde geliştirilecek bir iletişim doğrultusunda işbirliği esasına dayanmaktadır. Bu çerçevede, öncelikle belirtilmelidir ki Kurum idaresi ve personelinin gerek ziyaret esnasında gerekse ziyaret sonrası süreçte özverili ve işbirliğine açık tutumları ziyaret heyetimiz tarafından memnuniyetle karşılanmıştır.
61. Ulusal mevzuat³ ve uluslararası standartlar⁴ bağlamında ceza infaz kurumlarında barındırılan özgürlüğünden mahrum bırakılanların gruplandırılmalarında yaş, ceza sicili, suç türleri gibi kıstasların baz alınacağı düzenlenmektedir. Kurumda koğuşların tasnif edilmesinde belli bir sistem olmadığı sınıflandırmanın genel olarak suç türlerine göre yapıldığı bildirilmiştir. Uygulamada çalışan mahpusların bir arada barındırıldığı, bu koğuşların “işçi koğuşları” şeklinde nitelendiği de görülmüştür. İşçi koğuşlarında kalan mahpusların yatış ve kalkış saatlerinin ve günlük işlerinin belirli olmasının, genel düzen açısından Kurumda böyle bir sınıflandırmanın yapılmasını haklı kılabileceği düşünülmektedir. Bununla birlikte, Nelson Mandela Kuralları'nın 11 inci maddesinin (d) fıkrasında genç mahpusların yetişkin mahpuslardan ayrı yerde tutulması hususuna ayrıca değinilmektedir. Bu norma istinaden, Kurum koğuşlarında 18-19 yaşlarındaki mahpuslar 45 yaş üstü mahpusların bir arada barındırıldığı göz önünde bulundurulduğunda Kurum idaresince koğuş tasnifleri konusunda yaş kriterinin de göz önünde bulundurulmasının faydalı olacağı değerlendirilmektedir.
62. Kuruma ilk kabul sırasında özgürlüğünden mahrum bırakılanların üst aramaları yapılırken hijyenik açıdan her özgürlüğünden mahrum bırakılana bir önlük verilmesi hassasiyetle sağlanmalıdır. Buna ek olarak, üst arama odasında bulunan ve bütün mahpusların ortak

³ Bkz. Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun, m. 24.

⁴ Bkz. Birleşmiş Milletler Mahkûmlara Uygulanacak Muameleye İlişkin Standart Asgari Kurallar (Nelson Mandela Kuralları), Kural 11.

olarak kullandığı plastik terlikler yerine tek kullanımlık terlik, galoş gibi ürünlerin tercih edilebileceği değerlendirilmektedir.

63. Aile görüşme odalarında ihtiyaç duyulan eşyalar genel olarak mevcuttur. Ancak özellikle bu odaların hijyen şartlarının iyileştirilmesine ihtiyaç duyulduğu düşünülmektedir. Bilindiği üzere, görüşme odası ve eklentilerinin düzen ve temizliğinden görüşmeden yararlanan özgürlüğünden mahrum bırakılanlar sorumludur.⁵ Bu çerçevede görüşme odalarının temizliğine ilişkin olarak, Kurumsal temizlik koşulları hakkında görüşmeden faydalanan özgürlüğünden mahrum bırakılanın açık şekilde bilgilendirilmesi ve görevlendirilecek bir personel ile temizlik işlemlerinin takibinin sağlanması gerektiği değerlendirilmektedir.
64. Ülkemizin taraf olduğu Birleşmiş Milletler Engelli Hakları Sözleşmesi uyarınca özgürlüğünden alıkonulan engelli bireylerin insan onuruna yakışır bir şekilde tutulması için ilgili birim ve binaların erişilebilir olması gerekmektedir. Kurumda engelliler için tahsis edilen C-09 no.lu koğuşun yanı sıra engelli kişilerin barındırıldığı diğer koğuşların tuvaletlerinde eksiklikler olduğu görülmüştür. Bu nedenle, ilk etapta engelli mahpusların kaldığı ve söz konusu düzenlemenin yapılmasına ihtiyaç duyulan koğuşların erişilebilirlik standartlarına uygun hale getirilmesi gerektiği değerlendirilmektedir.
65. Özgürlüğünden mahrum bırakılanlar yemek miktarının azlığı konusunda şikâyetlerde bulunmuştur. Yapılan inceleme neticesinde yemek teminine ilişkin iş ve işlemlerin düzenli bir şekilde yürütüldüğü görülmüştür. Bununla birlikte, sorunun yemek dağıtımından kaynaklanabileceği düşünülmektedir. Kurumda mutfak bölümünde çalışan özgürlüğünden mahrum bırakılanların yemek dağıtımlarını özenle yapmalarının ve Kurum personelinin söz konusu süreci hassasiyetle takip etmesinin sağlanması gerektiği değerlendirilmektedir.
66. Özgürlüğünden mahrum bırakılanların toplumda mevcut olan sağlık hizmeti standartlarına, yersiz bir gecikme olmaksızın tam bir mesleki tecrübeye sahip doktor/sağlık personeline müracaat etme imkânına sahip olmaları ve gerekli sağlık hizmetlerine erişebilmeleri⁶ önemlidir. Kurumda barındırılan özgürlüğünden mahrum bırakılan sayısının kapasitenin üzerinde olması göz önünde bulundurulduğunda sağlığa erişim konusunda çeşitli zorlukların yaşanması kaçınılmazdır. Ancak bu zorlukların en aza indirilebilmesi için aciliyet gerektiren durumlar haricinde sunulan sağlık hizmetlerinin etkin bir plan çerçevesinde düzenlenmesi gerektiği değerlendirilmektedir.

⁵ Hükümlü ve Tutukluların Ödüllendirilmesi Hakkında Yönetmelik, m. 15/5.

⁶ Nelson Mandela Kuralları, Kural 24/1.

67. Cezaevi tarafından sağlanan sağlık hizmetleri yalnızca hasta mahpusların tedavileriyle sınırlı olmayıp önleyici sağlık hizmetlerini de içermektedir.⁷ Bu bağlamda, bulaşıcı hastalıkların yayılmasının önlenmesinde de gerekli tedbirlerin alınması ve makul ve düzenli aralıklarla genel bir sağlık taraması yapılması gerekmektedir. Önleyici sağlık hizmetleri kapsamında Kurumda yaptırılan tüberküloz ve bulaşıcı kan hastalığı taramalarına ek olarak mantar, paraziter ve dizanteri gibi bulaşıcı hastalıklar için de taramalar yapılması ve bu taramaların düzenli bir şekilde tekrarlanması gerektiği değerlendirilmektedir.
68. Ziyaret heyetimize telefon görüşme formlarının idareye teslim süresinin kısa olduğu, bu formun Türkçe olması nedeniyle nasıl doldurulacağına tam olarak anlaşılabilmesi ve süre kısıtı nedeniyle formun doldurulmadığı yönünde iddialar dile getirilmiştir. Buna karşın, Kurum idaresinden edinilen bilgiye göre bu formların idareye teslim edilmesinde herhangi bir sürenin öngörülmediği ve ayrıca telefon görüşme formlarının farklı dillerde hazırlanmasına ilişkin çalışmaların devam ettiği bildirilmiştir. Telefon görüşmesi hakkı, dış dünya ile bağlantı sağlanması açısından özgürlüğünden mahrum bırakılanların en önemli haklarından biri olduğundan söz konusu çalışmanın ivedilikle tamamlanması önem arz etmekte birlikte, bu çalışma tamamlanana kadar Kurum idaresi ve personelinin formların doldurulması konusunda özgürlüğünden mahrum bırakılanlara en iyi şekilde yardımcı olmalarının faydalı olacağı değerlendirilmektedir.
69. Kurumda tekstil üretimine yönelik atölyeler olması dolayısıyla iş atölyelerinde çalışmakta olan özgürlüğünden mahrum bırakılanlar açısından toz ve/veya kimyasal maddelerden kaynaklı ortaya çıkabilecek risklerin önlenmesi için uygun tedbirlerin alınmasının önem arz ettiği düşünülmektedir. İş atölyelerinde havalandırmanın yetersiz olduğu gözlemlendiğinden çalışan özgürlüğünden mahrum bırakılanların maske takmalarında ve bu konuda Kurum idaresinin gerekli tedbirleri almasında fayda olacağı değerlendirilmektedir.
70. Kurumda düzenlenen kurs ve diğer sosyal etkinlikler gibi imkânlardan talep olması durumunda daha fazla sayıda özgürlüğünden mahrum bırakılanın faydalandırılması için gerekli girişimlerde bulunulması ve imkânlar dâhilinde barındırılanların yabancı uyruklu olduğu dikkate alınarak etkinliklerin kişilerin anlayabilecekleri farklı dillerde düzenlenmesi gerektiği değerlendirilmektedir.

⁷ Bkz. Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Tüzük, m. 113.

71. Kurumda barındırılan özgürlüğünden mahrum bırakılanlar arasında Urduca konuşan kişi sayısı dikkate alındığında bu dilde kitap temin edilmesi ve ayrıca başta İngilizce-Türkçe olmak üzere özgürlüğünden mahrum bırakılanların oranları ve talepleri dikkate alınarak yabancı dil sözlüklerinin çeşidinin artırılması önerilmektedir.
72. Kurumda teknik nedenlerle kamera kayıtlarında kontrol dışı silinmelerin veya kayıt aksamalarının olabildiği belirtilmiştir. Ancak kişilerin özgürlüğünden mahrum bırakıldığı yerlerde, sürekli kayıta olan bir kamera bulunması, tutulma koşullarının baştan sona ulusal mevzuata ve uluslararası standartlara uygunluğunun temin edilebilmesi ve anılan sürecin tümüyle denetlenebilir olması bakımından önem arz ettiğinden bu hususa hassasiyet gösterilmesi ve elektrik kesintisi gibi nedenlerle kamera kayıtlarının aksamasına mahal vermemek için gerekli önlemlerin alınmasının faydalı olacağı değerlendirilmektedir.

Adalet Bakanlığına Yönelik Değerlendirme ve Tavsiyeler

73. Yabancı özgürlüğünden mahrum bırakılanlar açısından bir tercümanın yardımından yararlanma hakkının büyük önem taşıdığı malumdur. Kurum idaresince barındırılmakta olan özgürlüğünden mahrum bırakılanların, dil problemini Türkçe bilen diğer mahpuslar aracılığıyla büyük oranda aştığı; bununla ilgili genel olarak herhangi bir sorun yaşanmadığı ifade edilmiştir. Ancak tamamı yabancı mahpuslar için tahsis edilmiş bir cezaevinde şartların sürekli olarak görev yapacak bir tercüman istihdamını zorunlu kıldığı düşünülmektedir. Bu bağlamda, Kurumda tercüman istihdam edilmesi gerektiği değerlendirilmektedir.
74. Kurum idaresi tarafından Kurum'un 1756 özgürlüğünden mahrum bırakılan barındırabilme kapasitesine sahip olduğu, ziyaret tarihi itibarıyla ise Kurum'da 2512 özgürlüğünden mahrum bırakılan bulunduğu bildirilmiştir. Ziyaret heyetimizce gözlemlenen ve yer yer Kurum idaresince de dile getirilen hususlardan biri de kapasitenin üzerinde kişi barındırılmasının yansımaları olmuştur. Söz konusu hususun etkilerini azaltmak amacıyla koşullarda yatakların yer yatağı şeklinde konulduğu gözlemlenmiştir. Ceza infaz kurumlarında kapasitenin üzerinde özgürlüğünden mahrum bırakılanın barındırılması fiziksel koşulların yanı sıra hijyen, sağlığa erişim, sosyal ve kültürel faaliyetlerden

yararlanma gibi birçok konuda negatif etkiler doğurabilecektir. Bu kapsamda, çözüm yollarına ilişkin bir çalışma yapılmasına ihtiyaç duyulduğu değerlendirilmektedir.

75. 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu'nun "Kapsam ve istisnalar" başlıklı 2 nci maddesinin 2 nci fıkrasının (d) bendi ile hükümlü ve tutuklulara yönelik infaz hizmetleri sırasında, iyileştirme kapsamında yapılan işyurdu, eğitim, güvenlik ve meslek edindirme faaliyetleri söz konusu Kanun'un kapsamı dışında tutulmuştur. Bununla birlikte, İşyurtları Ortak Üretim ve İşbirliği Programının Usul ve Esaslarına Dair Yönetmelik'in 44 üncü maddesinde paydaş tarafından çalışanlara verilecek iş sağlığı ve güvenliği eğitimleri hakkında hükümler ile Ceza İnfaz Kurumları ile Tutukevleri İş Yurtları Kurumu'nun 14/01/2010 tarih ve 137/3 no.lu Genelgesi'nin yedinci bölümünde iş sağlığı ve iş güvenliği ile ilgili olarak "işyurtlarında iş sağlığı ve iş güvenliği önlemlerinin alınması, iş kazaları ve meslek hastalıklarının önlenmesi, yaş, cinsiyet ve özel durumları bulunan kişilerin çalışma şartlarının düzenlenmesi konularında iş ve çalışma mevzuatı hükümlerine titizlikle uyulacağı; iş sağlığı ve iş güvenliği önlemlerinin işyurtlarında uygulanmasına ilişkin denetleme ve kontrollere özel önem verileceği" hükmü yer almaktadır. Uluslararası standartlar bağlamında da özgürlüğünden mahrum bırakılan durumda olmayan işçilerin güvenliğini ve sağlığını korumak için alınan önlemlerin cezaevlerinde de eşit oranda gözetilmesi önerilmektedir.⁸ Çalışan özgürlüğünden mahrum bırakılanlar açısından bu kişilerin hukuki durumları işçi-işveren ilişkisinden farklı olmakla birlikte iş sağlığı ve güvenliğinin sağlanması amacıyla iş yurtlarında iş güvenliği uzmanı istihdamını gerektiren yasal düzenlemelerin yapılması hususunda girişimde bulunulmasının faydalı olacağı değerlendirilmektedir.

Milli Eğitim Bakanlığına Yönelik Değerlendirme ve Tavsiyeler

76. Ceza infaz kurumlarında mahpuslara yönelik kursların Halk Eğitim Merkezleriyle işbirliği içerisinde verilmektedir. Ancak, öğretmenlerin ceza infaz kurumunun şehre uzak ve yol masraflarının fazla olması nedeniyle Kurumda kurs vermeyi çok fazla tercih etmedikleri

⁸ Bkz. Nelson Mandela Kuralları, Kural 101/1.

ifade edilmiştir. Bu nedenle, ceza infaz kurumlarında görev yapacak öğretmenlerin Milli Eğitim ve Adalet Bakanlığı işbirliği ile teşvik edilmesinin faydalı olacağı değerlendirilmektedir.